

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Rauman seudun kuntien liikenneturvallisuuksuunnitelmat

2016

Seudullinen yhteishanke – kuntakohtaiset suunnitelmat

Eura, Eurajoki, Rauma ja Säkyä ovat yhdessä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen, Liikenneturvan ja Lounais-Suomen poliisilaitoksen kanssa päivittäneet liikenneturvallisuuksuunnitelmansa ajantasalle. Seudullisen hankkeen tavoitteena on edistää nykyistä vastuullisempaa ja turvallisuushakuisempaa liikkumiskulttuuria. Suunnitelmat on laadittu liikkumista ja siihen liittyviä valintoja kokonaisvaltaisesti tarkastellen. Kestävän liikkumisen edistäminen on yksi liikenneturvallisuuksuustyön osatavoitteista ja -tehtävistä.

Hankkeessa on käyty läpi kuntien ja seudun liikenneturvallisuuksutilanne niin tapahtuneiden liikenneonnettomuuksien, liikennekäyttäytymisen kuin koetun turvallisuuden näkökulmasta. Tämän jälkeen osapuolet ovat yhdessä sopineet seudullisista tavoitteista, mittareista ja painopistealueista, jonka jälkeen toimenpidesuunnittelua on tehty kuntakohtaisesti. Toimenpiteitä esitetään painopistealueittain niin liikennekasvatukseen ja viestintään, fyysiseen liikenneympäristöön, liikenteen valvontaan kuin liikenneturvallisuuksuustyön toimintamalleihin liittyen.

Liikenneturvallisuuksutilanne

Rauman seudun liikenteessä menehtyy vuosittain keskimäärin neljä henkeä ja loukkaantuu noin 100 henkilöä (keskiarvo 2011–2015). Kaikkiaan liikenne on vaatinut 2000-luvulla 79 ihmisen hengen.

Liikenneonnettomuuksissa kuolleista ja loukkaantuneista noin puolet on ollut liikenteessä henkilöautolla, kuljettajana tai matkustajana. Mopoiilijat ja moottoripyöräilijät muodostavat uhreista viidenneksen, samoin kuin jalankulkijat ja pyöräilijät. Polkupyörä- ja mopo-onnettomuuksien suhteellinen osuus on Rauman seudulla korkeampi kuin maassa keskimäärin. Pyöräilyonnettomuudet korostuvat etenkin Raumalla.

Nuoret, 15–24-vuotiaat, muodostavat huimat 40 % prosenttia liikenteen henkilövahingoista, vaikka ikäryhmän osuus väestöstä on vain 11 prosenttia. Korkein onnettomuusriski on ikäryhmällä 15–17-vuotiaat. Tämän ikäryhmän onnettomuuksista 63 prosenttia tapahtuu mopolla tai moottoripyörällä liikuttaessa. Nuorille sattuu ja tapahtuu myös mopoautoilla, mönkijöillä tai traktoreilla liikkeessä. Polkupyöräonnettomuudet korostuvat 10–14-vuotiaiden ja yli 65-vuotiaiden ikäryhmissä.

Kuolemaan johtaneista onnettomuuksista 55 prosenttia tapahtuu maanteillä ja noin puolet (45 %) katuverkolla ja yksityisteillä. Kuolemaan johtaneista onnettomuuksissa pääteiden osuus on noin kolmanneksen.

Seudun liikenneturvallisuuksutilanne on henkilövahinko-onnettomuuksien kokonaismäärän osalta pitkällä aikavälillä kehittynyt myönteiseen suuntaan, mutta kuolemantapausten määrä on jäänyt 4-5 vuosittaisen tapauksen tasolle. Asukaslukuun suhteutettuna Rauman seudulla tapahtuu selvästi enemmän henkilövahinko-onnettomuuksia kuin maassa keskimäärin.

Rauman seudun kunnille liikenneonnettomuudet aiheuttavat laskennallisesti noin kymmenen miljoonan euron kustannukset vuosittain.

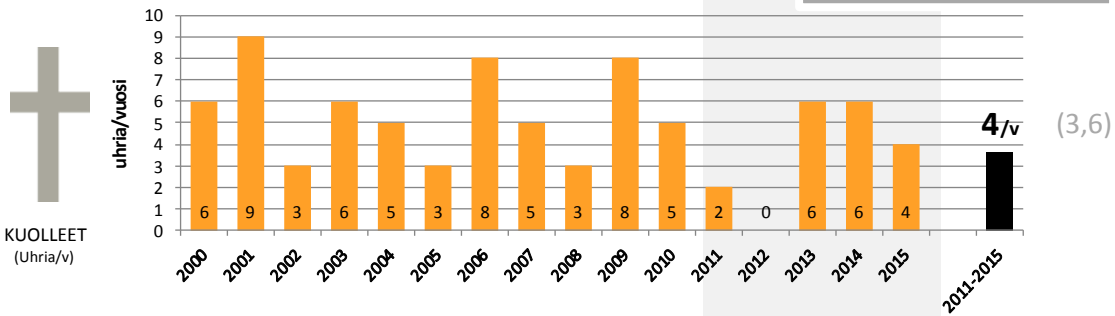
Työn aikana toteutettuun asukaskyselyyn saatiin noin 500 vastausta ja kartalle osoitettu vaaranpaikkoja lähemmäksi 800 kappaletta. Vastaajista neljännes kokee kotikuntansa liikenneturvallisuuksutilan erittäin tai melko huonoksi. Turvattomimpina ja riskialteimpina liikkujaryhminä pidetään alakoululaisia ja nuoria. Suurin ongelma vastaajien mielestä on korvien välissä eli asenteissa. Yleisimmiksi ja vakavimmiksi rikkeiksi koetaan ylinopeudet, suojatie-sääntöjen heikko tuntemus ja noudattaminen, lyhyet turvavälit, varomattomat ohitukset ja heijastimien vähäinen käyttö.

Liikenteessä kuolleet ja loukkaantuneet 2000-luvulla

Lähde: Tilastokeskus, Rauman seutu

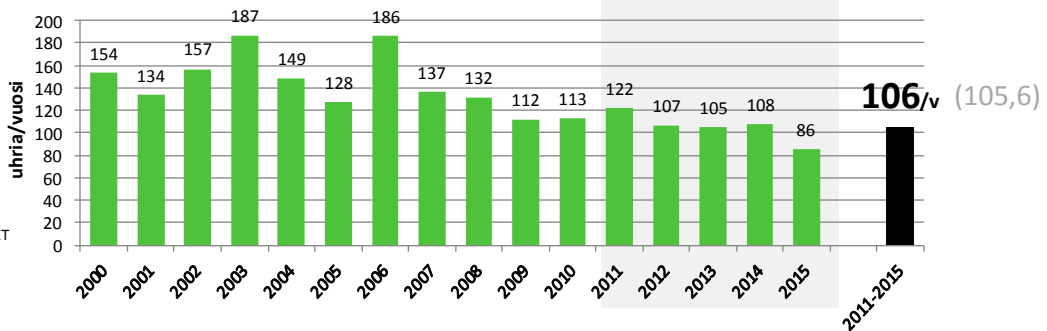
109 henk/v

HUOM! Vakavasti loukkaantuneita oli vuonna 2014 yhteensä 6 kpl (6 % kaikista samana vuonna loukkaantuneista)

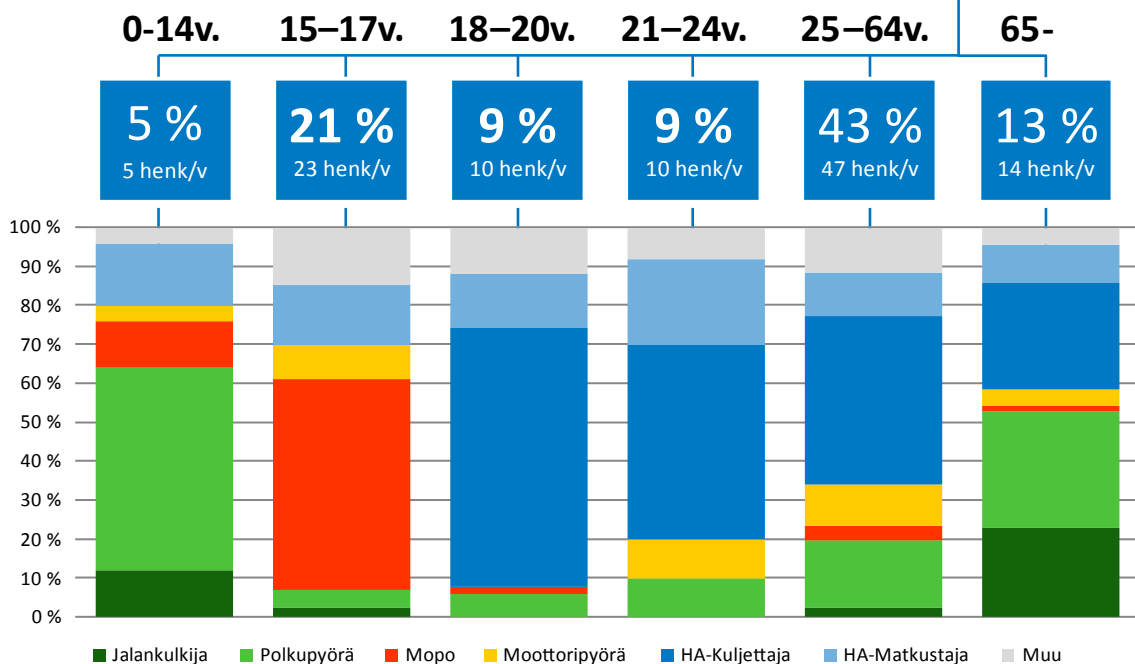
LOUKKAANTUNEET (Uhrin/vuosi)

Liikenteessä kuolleiden ja loukkaantuneiden jakauma ikäryhmittäin sekä kulkutavoittain kunkin ikäryhmän sisällä

Lähde: Tilastokeskus 2011–2015, Rauman seutu

109 henk/v

Tavoitteet ja painotukset

Rauman seudulle asetetun liikenneturvallisuusvision lähtökohtana on valtakunnallinen visio, joka on kirjattu myös Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakuntien liikenneturvallisuus-suunnitelmaan.

Rauman seudun liikenneturvallisuusvisio:

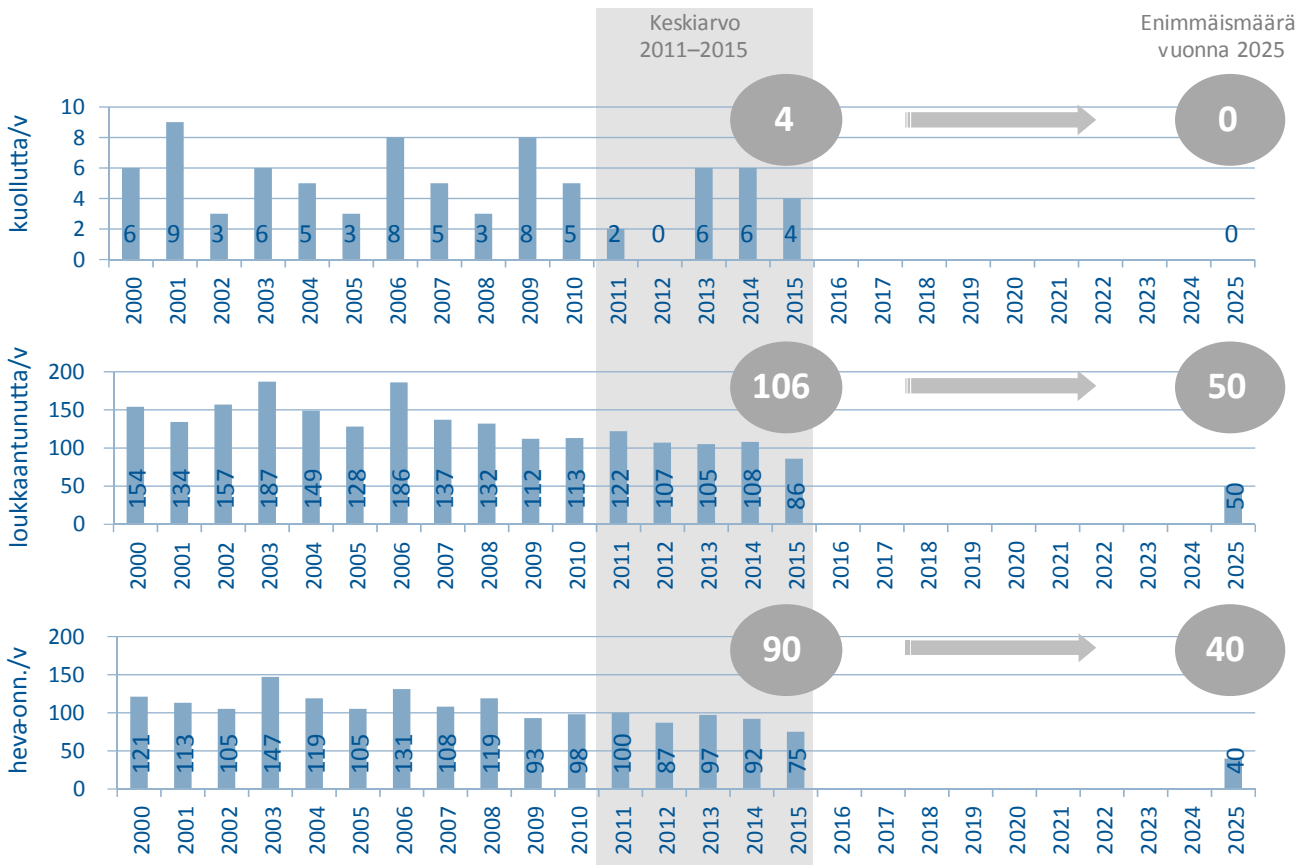
- ▶ **Kenenkään ei tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä.**
- ▶ **Liikkuminen koetaan turvalliseksi.**

Liikenneturvallisuussuunnitelmassa asetetaan tiukat tavoitteet liikenneonnettomuuksien määrän vähentämiseksi vuoteen 2025 mennessä. Liikennekuolemien osalta tavoitteena on lisätä ”nollavuosien” määrää. Tavoitteena on myös vähentää loukkaantumisten määrää merkittävästi. Tavoitteeksi on asetettu, että vuonna 2025 loukkaantuneita on enintään 50 (nykyisin 106 vuodessa) ja henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia on enintään 40 (nykyisin 90 vuodessa).

Vision ja määrällisten tavoitteiden rinnalle ja niiden pyrkimyksiä konkretisoimaan suunnittelun osapuolet ovat myös sopineet seuraavista seudullisista painopistealueista, joihin myös kuntakohtainen toimenpiteiden suunnittelu on kohdennettu:

Painopistealue	Päämittarit	Lähde
Koulumatkojen turvallisuus	- Lasten (alle 15-vuotiaiden) henkilövahingot liikenteessä - Koulumatkojen liikennetapaturmat	Tilastokeskus Koulut
Nuorten liikkumisen turvallisuus	- 15–17- ja 18–24-vuotiaiden henkilövahingot liikenteessä - Mopojäiden ja moottoripyöräilijöiden henkilövahingot	Tilastokeskus Tilastokeskus
Työliikenteen turvallisuus	- Työmatkojen liikennetapaturmat - Työmatkojen jalankuljija- ja pyöräilijätapaturmat	TVK TVK
Ikäihmisten turvalliset liikkumismahdollisuudet	- Yli 64-vuotiaiden henkilövahingot liikenteessä - Yli 64-vuotiaiden autoilijöiden henkilövahingot	Tilastokeskus Tilastokeskus
Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen	- Pyöräilijöiden määrä (vakioalustapisteissä) - Pyöräilykypärän käyttöaste (alustapisteissä) - Jalankulkijöiden liukastumistapaturmat - Jalankulkijöiden ja pyöräilijöiden henkilövahingot	Kunnat Kunnat THL Tilastokeskus

Seudulliset liikenneonnettomuuksien vähentämistavoitteet vuoteen 2025

Liikenneturvallisuustyön organisointi

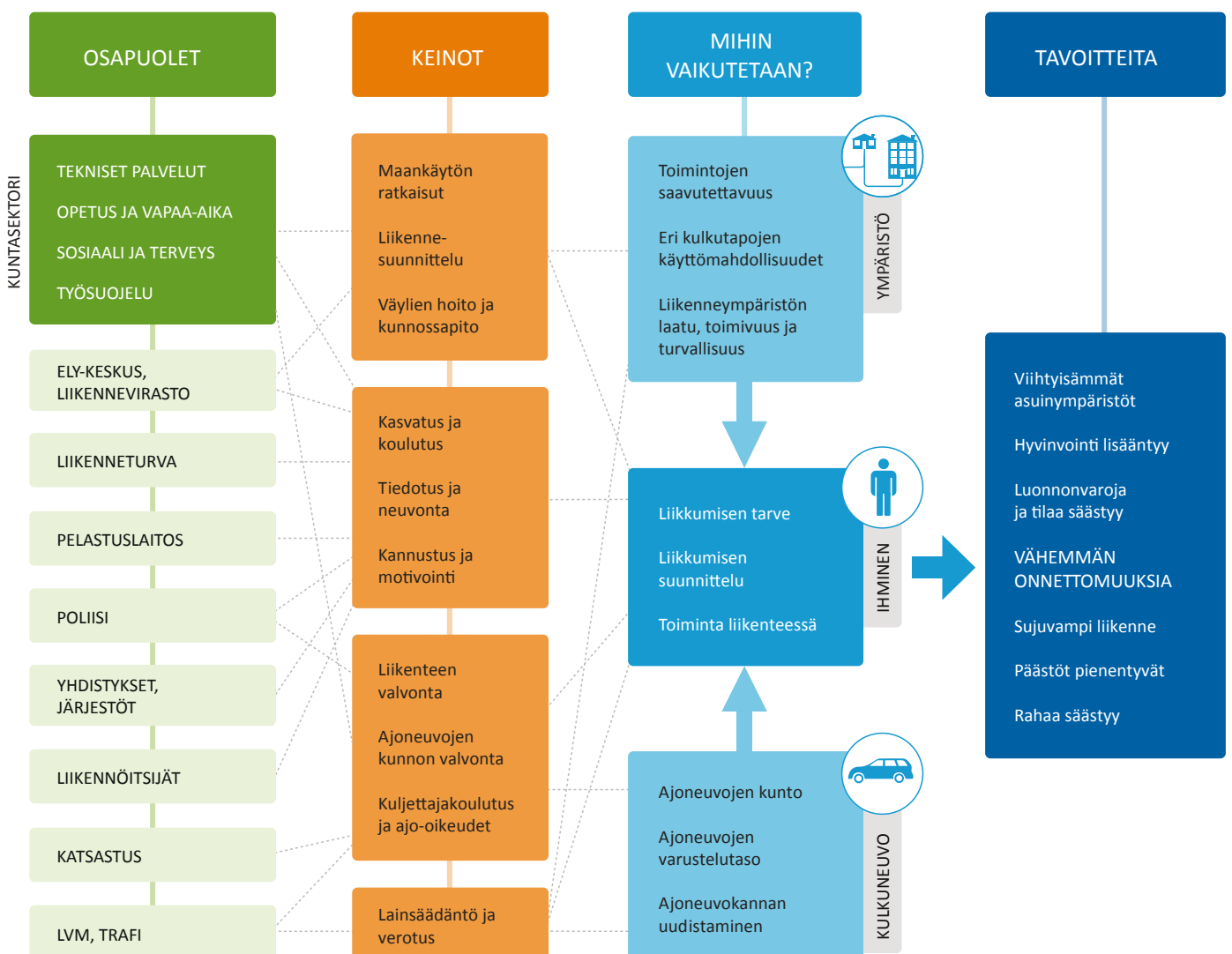
Liikenneturvallisuuden parantaminen edellyttää laajaa keinovalikoimaa ja sen myötä monen osapuolen välistä yhteistyötä. Samanaikaisesti tarvitaan asenteisiin, tietoihin ja taitoihin, maankäyttöön, liikenneympäristöön ja kulkuneuvoihin kohdistuvia toimia sekä liikenteen valvontaa. Paras tulos saavutetaan samaan suuntaan vaikuttavien toimenpiteiden yhteisvaikutuksena. Tuloksekkaan liikenneturvallisuustyön edellytyksenä on myös suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen toiminta.

Rauman seudun kunnissa liikenneturvallisuustyötä koordinoidaan jatkossa poikkihallinnollisten liikenneturvallisuusryhmien toimesta. Työryhmän kokoontuvat 2-3 kertaa vuosittain. Tavoitteena on, että työryhmissä käsitellään koko liikenneturvallisuustyön kenttää, eli keskustellaan niin liikenneympäristöön, liikennekasvatukseen ja viestintään kuin valvontaankin liittyvistä toimenpiteistä. Toiminnan painopisteenä ovat kuitenkin liikennekasvatus ja viestintä sekä liikenneturvallisuustyön rakenteisiin liittyvät asiat, kuten eri henkilöstöryhmien kouluttaminen sekä liikenneturvallisuusteeman kytkentä hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyöhön sekä kunnan muihin strategioihin.

Liikenneturvallisuustyöryhmien toiminta on ennen kaikkea koordinoivaa; tavoitteiden asettamista ja tehtävien jakamista edelleen yksiköihin ja sidosryhmiin. Toiminnassa on tärkeää päästä mahdollisimman konkreettiselle tasolle: ideoida käytökelpoisia rutiineja liikennekasvatuksen arjen työhön, suunnitella ja sopia vastuista tapahtumien ja tempausten järjestämisessä, hakea käytännön yhteistyömuotoja alueen järjestöjen ja yhteisöjen kanssa sekä viestiä laajasti eri kohderyhmät huomioiden liikenneturvallisuuteen ja kestävästä liikkumisesta edistämiseen liittyvistä teemoista.

Rauman seudun kunnissa otetaan koeluontoisesti käyttöön niin sanottu liikenneturvallisuustoimijamalli. Toimijan tehtävänä on tukea kuntia ja niiden liikenneturvallisuustyöryhmiä käytännön liikenneturvallisuustyön suunnittelussa ja toteutuksessa, oli kyse sitten liikennekasvatukseen, viestintään, liikenneympäristön turvallisuuskysymyksiin tai työryhmän toiminnan kehittämiseen liittyvistä asioista. Myös liikenneturvallisuustilanteen ja -työn seurantaan liittyvät asiat ovat toimijan tehtäväkenttää.

Liikenneturvallisuustyön osapuolia, työkaluja ja toiminnan tavoitteita

Lähde: Käsikirja kunnan liikenneturvallisuustyöhön, Suomen Kuntaliitto, 2016

Liikennekasvatus ja viestintä

Yhteiskunnan tehtävänä on luoda edellytykset, tietopohja ja motivaatio turvallisille ja vastuullisille valinnoille liikenteessä. Turvallinen ja vastuullisiin liikkumisvalintoihin houkutteleva elinympäristö ja liikennepalvelut muodostavat perustan ihmisten toiminnalle ja päätöksille. Tekniset ratkaisut eivät kuitenkaan yksin riitä, sillä viime kädessä liikkumisen valintoja ja toimintaa liikenteessä ohjaavat monet asenteisiin, arvoihin, tottumuksiin, tietoihin ja taitoihin liittyvät tekijät. Näihin vaikutetaan liikennekasvatuksen ja viestinnän sekä valvonnan keinoin.

Liikennekasvatukseen ja viestintään liittyvien toimenpiteiden päätavoitteena on lisätä ihmisten valmiuksia (tietoa, taitoja) ja tahtoa huolehtia itse omasta turvallisuudestaan. Keskeistä on tavoittaa eri ikä- ja liikkujaryhmät elinikäisen liikennekasvatustyön periaatetta noudattaen. Lisäksi tavoitteena on pitää liikenneturvallisuusasioita esillä, herättää keskustelua ja sitä kautta vaikuttaa yleiseen asenneilmapiiriin. Konkreettisten toimenpiteiden suunnittelua ohjaavat seudullisesti asetetut painopistealueet ja niiden suunnittelu tapahtuu kuntien liikenneturvallisuustyöryhmien kokouksissa liikenneturvallisuustoimijan avustuksella. Suunniteltavat toimenpiteet voidaan jakaa esimerkiksi seuraaviin aihekokonaisuuksiin:

- Kuntien sisäinen (työntekijöille, virkamiesjohdolle ja päätäjille) ja ulkoinen (asukkaat, matkailijat, alueella työskentelevät jne.) liikenneturvallisuusviestintä
- Eri henkilöstöryhmille suunnatut tietoiskut ja koulutukset (osaaminen perustyoössä)
- Eri kohderyhmille suunnatut teematilaisuudet, tapahtumat, kampanjat, kilpailut jne.
- Laajalle yleisölle suunnatut tempaukset ja kampanjat (esim. paikallisten tapahtumien osana)
- Materiaalien laadinta liikennekasvatustyön tueksi

Liikenteen valvonnalla on niin ikään ensiarvoinen merkitys sekä liikenneonnettomuuksien että liikenneriikosten ehkäisyssä. Tieliikenteessä tietoisesti riskejä ottavat vaarantavat sekä oman että toisten hengen ja terveyden. Näkyvä valvonta muistuttaa säännöistä myös turvallisuushakuisia liikkujia. Tienkäyttäjien pitää kokea, että rikkomuksista voi jäädä kiinni. Valvonta on tehokkainta silloin, kun siitä ilmoitetaan etukäteen ja siihen kuuluu sekä näkyviä että vähemmän näkyviä toimia.

Poliisi keskittyy pääosin nopeusvalvontaan, päihteiden ja turvalaitteiden käytön valvontaan sekä riskikuljettajiin. Poliisin tehtävänä on puuttua myös muuhun liikennesääntöjen vastaiseen käyttäytymiseen. Raskaan liikenteen ajoneuvojen ja kuljetustoiminnan sääntöjen noudattamisen valvonta on osa liikennevalvontaa. Poliisi käyttää toimintansa suuntaamisessa hyödykseen valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia onnettomuustietoja, liikennekäyttäytymisen seurantatietoja ja mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi kuntien liikenneturvallisuustyöryhmien ehdotuksia.

Poimintoja lähivuosille sovitusta toimenpiteistä

(kuntakohtaiset toimenpiteet esitetty kuntien toimenpidekortteissa):

- Henkilöstöryhmien perehdytykset, esim. varhaiskasvatus, opettajat, kotihoito, opettajat, työsuojelu
- Koululaiskuljettajien liikenneturvallisuusseminaarit
- Koulujen liikenneteemapäivät (eri teemoja vuoden ajan mukaan)
- Lasten ja nuorten huoltajille tietoiskut saattoliikenteestä ja mopoilun turvallisuudesta
- Tarkkaamattomuus liikenteessä -teeman jalkauttaminen ala- ja yläkoululaisten keskuudessa
- Liikenneturvan #Rohkee -kampanjan jalkauttaminen
- Kuntakohtaiset keskustelutilaisuudet koskien työmatkojen viisaita liikkumisvalintoja
- Pyöräilyviikon ja Liikkujan viikon kävely- ja pyöräilytempaukset asukkaille, kouluissa ja työpaikoilla
- Liikenneturvallisuustietoiskut kuntien vanhusneuvostoille
- Ikäautoiluun liittyvät teematilaisuudet

Liikenneympäristön parantaminen

Liikenneympäristön toimenpideohjelman laadinta on pohjautunut laajaan vuorovaikutukseen ELY-keskuksen, kuntien ja sidosryhmien kanssa. Suunnittelun keskiössä on ollut kestävien liikkumismuotojen turvallisuuden parantaminen ajoneuvoliikenteen olosuhteita unohtamatta. Suunnittelun painopistealueet on huomioitu toimenpiteiden priorisoinnissa.

Työn aikana tehtiin laajat asukas-, koululais- ja rehtorikyseilyt, jotka yhdessä asiantuntijahaastatteluiden, onnettomuskasauama-analyysien ja maastokäyntien kanssa muodostivat liikenneympäristön toimenpidesuunnittelun perustan. Kuntien ja ELY-keskuksen kanssa käytyjen työpalaverien pohjalta suunnittelussa päätettiin keskittyä erityisesti ajonopeuksien hillintään, tien ylitysten turvallisuuden parantamiseen, onnettomuskasauamien vähentämiseen ja turvattomalta tuntuvien riskiliittymien parantamiseen.

Liikenneympäristön toimenpiteet on raportoitu erillisinä kunta-kohtaisina toimenpidelistoina ja -karttoina. Eurassa parantamiskohteita on 57 kpl (yksittäisiä toimenpiteitä 89 kpl), Eura-joella 41 kpl (47 kpl), Raumalla 98 kpl (115 kpl) ja Säskylässä 61 kpl (100 kpl). Kaikkiaan suunnitelmassa on esitetty 257 parantamiskohdetta ja niihin 351 toimenpidettä. Kullekin toimenpiteelle on määritetty kustannusarvio, kiireellisyysluokka ja vastuutaho. Kaikki esitetyt toimenpiteet käytiin läpi ja hyväksyttiin kuntien teknisissä lautakunnissa.

Toimenpiteiden yhteenlaskettu kustannusarvio on 21,2 miljoonaa euroa, josta ELY-keskuksen maanteiden osuus on 3,7 miljoonaa euroa ja kuntien katuverkon osuus 2,6 miljoonaa euroa. ELY-keskuksen ja kuntien yhteistoimenpiteitä on suurin osa hankkeista, 14,9 miljoonan edestä. Toimenpiteet ovat esisuunnitelmatasoisia, joten kustannusarviot ovat suuntaa antavia ja osa toimenpiteistä vaatii jatkosuunnittelua. Kiireellisyysluokat ovat suuntaa antavia ja ne voivat muuttua esimerkiksi yleisen taloustilanteen vuoksi.

Maanteiden toimenpiteiden laskennallinen henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemä on koko Rauman seudulla 3,8 onnettomuutta vuodessa. Katuverkon toimenpiteitä on noin 40 % kaikista toimenpiteistä, ja näiden toimenpiteiden voidaan arvioida vaikuttavan noin 0,8 onnettomuutta vuodessa. Täten kaikkien toimenpiteiden yhteenlaskettu vähenemä olisi

Rauman seudun kärkikohteita ELY-keskuksen maanteilla

- Vt 12 / Rakentajantie liittymä: Liittymän parantaminen ja muut pienet toimet [Eura]
- Mt 210 (Yläneentie) / Lääkärintie liittymä: Keski-saarekkeellisen suojatien rakentaminen [Eura]
- Vt 8 / mt 2170 (Kirkkotie) / mt 12779 (Auvintie) liittymä: Liikennevalojen rakentaminen (tai ohikulkutien rakentaminen) [Eurajoki]
- Mt 2170 (Kirkkotie) / Riikontie liittymä: Erillis-suunnitelman laatiminen liittymän parantamiseksi [Eurajoki]
- Vt 12 / Kaunisjärvenkatu liikennevaloliittymä ja Vt 12 / Syväraumankatu / Valtakatu liikennevaloliittymä: Punaista päin ajamisen kamera-valvonnan lisääminen liittymään [Rauma]
- Vt 12 / Kairakatu liittymä: Hidasteen rakentaminen suojateiden kohdalle [Rauma]
- Mt 12662 (Meijerintie) / Sahamäentie / Kivisillantie liittymä: Liittymähaaran kaventaminen [Rauma]
- Mt 12643 (Koilahdentie): Kevyen liikenteen väylän rakentaminen [Rauma]
- Vt 12 / mt 2140 (Kokemäentie) liittymä, Ristola: Porrastuksen rakentaminen ja muut pienet toimet [Säskylä]
- Mt 204 (Säskyläntie) / mt 12686 (Murronlähteen-tie) liittymä, Lännen Tehtaiden liittymä: Liittymän kanavointi [Säskylä]

noin 4,6 henkilövahinkoon johtavaa onnettomuutta vuodessa. Liikennemäärien väistämätön kasvu lisää kuitenkin onnettomuuksien määrää, joten liikennekasvatustyön tärkeä rooli onnettomuuksien vähentämisessä korostuu tulevaisuudessa entisestään.

Jatkotoimenpiteet

Suunnitelman valmistuttua tärkeintä on käytännön toiminnan ja toimenpiteiden välitön käynnistäminen. Liikenneturvallisuu-työtä ei pidä rakentaa pelkästään liikenneympäristön parannusten varaan, vaan toiminnan painopisteen on oltava yhtälailla tietoisuutta lisäävissä ja turvallista liikennekulttuuria edistävissä toimenpiteissä.

Kuntien liikenneturvallisuu-työryhmissä liikkeelle kannattaa lähteä eri hallintokuntien toimintatapojen ja arjen rutiinien kehittämistä sekä eri toimijoiden välisen yhteistyön vahvistamisesta. Näin luodaan perustaa pitkäjänteiselle liikenneturval- lisuu-työlle. Myös erilaisten viestinnällisten toimien (tiedotus, tempaukset) toteuttaminen yhteistyössä sidosryhmien kanssa on helppoa ja kustannustehokasta. Kullekin kunnalle laaditut toimenpidekortit sisältävät runsaasti toimenpiteitä lähivuosille.

Myös suunnitelman seurannan merkitys on suuri. Seuran- nan kautta varmistetaan, että tehty työ on oikeansuuntaista ja toimenpiteet vaikuttavat odotetulla tavalla. Seurantavastuu kuuluu toimenpiteiden toteutuksesta vastaaville tahoille eli kunnille, ELY-keskukselle, Liikenneturvalle ja poliisille. Käy- tännön tasolla seurantaa tehdään liikenneturvallisuu- toimijan avustuksella kuntien liikenneturvallisuu- työryhmien kokoontu- misten yhteydessä.

Liikenneturvallisuu- suunnitelmassa esitettävät toimenpiteet vaativat resursseja – rahaa ja henkilötyötä. Suunnitelma onkin tarpeen käsitellä ja tarpeen mukaan hyväksyttävä niillä tahoilla, joiden käsissä toiminnan resurssit ovat. Myös suunnitelman esittely kunnan päätöksentekoaikoina lisää päättäjien ym- märtystä liikenneturvallisuu- työn kokonaisuudesta, liikenne- onnettomuuksien riskitekijöistä sekä tuo itse suunnitelmalle näkyvyyttä ja painoarvoa.

Käytännön työn kannalta on tärkeää, että hallintokuntien johto tukee ja kannustaa työntekijöitä liikenneturvallisuu- työssä ja siten suunnitelman edistämistä. Tätä edesauttaa, jos liiken- neturvallisuu- steema saadaan sisällytettyä niihin suunnitelmiin ja asiakirjoihin, jotka ohjaavat käytännön työn sisältöä sekä toimintaresursseja.

Tärkeimmät ensiaskeleet liikenneturvallisuu- työn jatkuvuu- den turvaamiseksi:

- laaja-alainen tiedotus valmistuneista suunnitelmista (erityisesti kuntien sisällä)
- liikenneturvallisuu- työryhmien toiminnan vakiinnuttaminen
- liikenneturvallisuu- toimijamallin pilotointi vuoden 2017 aikana
- toimenpidekortteihin kirjattujen lähivuosien toimenpiteiden aktiivinen edistäminen
- seudullisen seurantatilaisuuden järjestäminen loppuvuodesta 2017

Lisätietoja:

Jaakko Klang, Varsinais-Suomen ELY-keskus
Kimmo Haapanen, Euran kunta
Jussi Elonen, Eurajoen kunta
Terhi Lahtinen, Rauman kaupunki
Riikka Pajuoja, Rauman kaupunki
Tarmo Saarinen, Säkylän kunta
Juha Heltimo, Strafica Oy
Mikko Lautala, Linea Konsultit Oy

Aineistot ladattavissa: www.doria.fi

Kuntakohtaiset suunnitelma-aineistot löytyvät kuntien www-sivuilla.

ISBN 978-952-314-541-2 (PDF)

URN URN:ISBN:978-952-314-541-2

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Itsenäisyydenaukio 2,

PL 236, 20101 TURKU

puh. 0295 022 500

www.ely-keskus.fi/web/ely/ely-varsinais-suomi

www.ely-keskus.fi